

Spoštovani,

V imenu (ZPAR) vas vabimo tokrat že na 10. izvedbo strokovne konferenco arhitektov in inženirjev, »ARHIKULT 2025«, ki bo v »Centru ROG«, v Ljubljani, v četrtek 03.04. 2025, kjer bomo iskali odgovore vezane na okoljska vprašanja.

Vsi se verjetno zavedamo, da je življenje na zemlji na prelomnici, biotska pestrost se manjša, vsa živa bitja na svetu, tudi mi se približujemo točki zloma. Populacije prostoživečih živali so se v manj kot v 50 letih zmanjšale za več kot $\frac{2}{3}$ (WWF, 2024). Izginotje enega samega dela ekosistema lahko povzroči njegov razpad.

Projekcije predvidevajo, da se bo prebivalstvo iz današnjih 8.2 milijarde povečalo do leta 2050 še za dodatni 2 milijardi, kar naj bi rezultiralo v dodatnih 10. milijardah m² novogradenj vsako leto. Pomembno je spremeniti paradigmo saj smo v nevarnosti, da uničimo svoj edini dom. Namen 10. konference ARHIKULT bo ustvariti platformo za strokovno razpravo ter odgovore na izpostavljene globalne dileme, kakor tudi za konkretne primere v našem prostoru.

Za gradbeno industrijo v EU so predvsem obremenjujoči naslednji podatki; okoli 40% celotne porabe energije predstavljajo zgradbe, več kot $\frac{1}{3}$ vseh emisij toplogrednih plinov povzročajo zgradbe, več kot 80% porabe energije v domovih se uporabi za gretje, hlajenje prostorov ter pripravo tople vode... 85 % vseh zgradb v EU je bilo zgrajenih pred l. 2000 in med temi jih je kar 75% energetskega neučinkovitih. Zato je cilj EU doseči ničelne emisije in popolno brez ogljično gradnjo do leta 2050, kar je vse začrtano v prenovljeni "Direktivo EPBD" (Energy Performance of Building Directive) iz maja 2024. Cilj Direktive je zmanjšanje emisije toplogrednih plinov (TGP) za vsaj 60% v gradbenem sektorju do leta 2030 v primerjavi z l. 2015. Vse to v kombinaciji z drugimi politikami "European Green Deal"-a kot so ETS2, prenovljenimi Direktivami; o energetske učinkovitosti", o obnovljivih virih in Uredba o "Uvedbi infrastrukture za alternativna goriva.

Po Direktivi EPBD bo obvezna intenzivna prenova stavb, zmanjševanje rabe primarne energije (prehod na obnovljive vire in samooskrba z energijo). Direktiva zahteva, da prenova stanovanjskih stavb zajame vsaj 55 % stavb z najslabšimi energijskimi lastnostmi, kar v praksi pomeni nujne izboljšave toplotnega ovoja (okna, fasada, tla, strop, streha) poleg vgradnje sodobnejših tehnologij za rabo energije. V podporo začrtanemu razogljičenju stavbnega fonda pa pričakujemo vpeljavo novih finančnih mehanizmov, zakonov in pravilnikov, ki nam bodo v pomoč pri odpravljanju ovir pri financiranju prenove in odpravljanju energetske revščine ter bistveno bolj celovito informiranje in svetovanje po načelu vse na enem mestu.

Javne institucije morajo vzpostaviti norme in zakonodajo da bo postala reciklaža obvezna, lastniki objektov in graditelji bodolahko kontrolirali vir in tip materialov ki se jih uporablja pri gradnji, proizvajalci bodo lahko razvili nove produkte in tehnologije. Vsak ima svojo vlogo pri cirkularni ekonomiji in razogljičenju mest.

Vprašanje je kaj lahko storimo mi kot stroka pri reševanju našega življenjskega prostora? Globalno segrevanje in netrajnostno pridobivanje virov zahteva, da se obrnemo k vprašanjem materialnosti namesto, da iščemo odgovore v arhitekturnih stilih. Danes ne bi smelo biti več pomembno le vprašanje, kaj je materialno in cenovno izvedljivo, temveč kaj je materialno vzdržno.

V Sloveniji je v petih največjih slovenskih mestnih občinah skupno praznih več kot 20 tisoč stanovanj, kar je mogoče sklepati na podlagi podatkov o porabi elektrike. V Veliki Britaniji (VB) je ocenjeno da je praznih okoli milijon in več kot 8 milijonov na Japonskem. Medtem se gradijo nova stanovanja, čeprav je dokazana sokrivda gradbene industrije za klimatsko katastrofo in dobro dokumentirana, saj prispeva več kot 38% k globalnim izpustom toplogrednih plinov.

Energetske preнове

Gradbeni svet Velike Britanije trdi da bo potrebno do leta 2050 energetske prenoviti 19 milijonov Britanskih domov: Evropska komisija pa predlaga, da je v EU 97% objektov potrebno energetske prenoviti.

Kot je znano sta leta 2021 dobila Pritzkerjevo nagrado Anne Lacaton in Jean-Phillipe Vassal za njuno zavezo: »Nikoli ne ruši«, še bolj daleč pa sta šla Charlotte Malterre-Barthese in Joe Giddings ki sta zahtevala moratorij na novogradnje in rušitve objektov.

Preveč pogosto je rušenje objektov reklamirano kot rešitev za širše družbene težave, na koncu pa se izkaže, da rezultat ne rešuje nič od oglaševanega ampak predstavlja izgubo dragocenih virov v kontekstu klimatske krize...

Prenova namesto rušitve

Najboljši način za varčevanje z energijo in zaščito podnebja, je vzdrževanje in prenova obstoječih stavb. Rušenje starih zgradb in gradnja novih obremenjuje podnebje in naše vire.

»Da bi leta 2045 dosegli naš podnebno nevtralni cilj, bi morali od leta 2030 ustaviti vso novogradnjo.« Kljub temu pristojni organi za izdajo dovoljenj in odobritev še vedno nimajo standardnega nabora ocenjevalnih meril, ki bi upoštevala celoten življenjski cikel stavbe tako v ekonomskem kot okolju prijaznem vidiku. Načeloma bi morali ovrednotiti vsak nov projekt, da bi ugotovili, ali je obstoječe strukture vredno ohraniti. Sanacija, ponovna uporaba in energetske sanacije ostajajo najučinkovitejše sredstvo, za boj proti energetski in podnebni krizi. Pri novogradnjah samo konstrukcijski ovoj predstavlja približno 40% celotnih gradbenih stroškov in tudi do 80 % energije, porabljene za gradnjo. Zato je večji poudarek na ohranjanju tako imenovane sive energije tako nujen. Obstoječim stavbam moramo dati nov zagon.

Na dogodku bodo izbrani predavatelji predstavili svoja dela, raziskave in strokovne poglede ter rešitve. Vzporedno s konferenco pa bomo izdelali pregled obsežnega opusa, ki je nastal v zadnjih letih v segmentu prenov, sanacij, rekonstrukcij ter lesenih zgradb

Spet bomo skupaj z vami pripravili vrsto strokovnih predavanj, nadaljevali s predstavitvijo izbranih arhitekturnih birojev ter specializiranih strokovnih prispevkov. Zaključili bomo s predstavitvijo opusa povabljenih arhitekturnih in oblikovalskih studiev in na koncu s podelitvijo nagrad najboljšim realizacijam iz segmenta »Prenov« ter »Lesenih zgradb«.

Cilj konference je združiti strokovnjake, člane IZS in ZAPS, kot tudi predstavnike nacionalnih institucij, civilno družbo, javne organe, raziskovalne institucije, da delijo znanje, izkušnje in mnenja ter da s pomočjo strokovnjakov nudi vpogled v zadnje stanje tehnike, ki temelji na priznanih izsledkih znanosti in prakse

V upanju na sodelovanje vas lepo pozdravljamo,

Organizacijski odbor »ARHIKULT 2025«,

SMARTVOLL

<https://www.smartvoll.com/projekte/rewild/>

Ellebo Garden Room, Copenhagen, Denmark, AK A
<https://adamkhan.co.uk/projects/ellebo-garden-room/>